

Sınır Dışı İşlemine Karşı Başvurulacak Hukuki İmkanlar

Tanımlar

Deport Avukatı: Sınırdışı işlemlerinde aktif şekilde rol alan hukuki temsilci, avukatı ifade eder.

Çıkış İzin Belgesi: YUKK'nun 56'ncı maddesi uyarınca Türkiye'den çıkış için süre tanınan kişilere verilen harca tabi olmayan belgeyi ifade eder.

Düzensiz Göç: Bir ülkeye yasadışı şekilde giriş yapmayı, bir ülkede yasadışı şekilde kalmayı veya yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde çıkmamayı ifade eder.

Düzensiz Göçmen: Ülkede yasadışı konumda bulunan kimseyi ifade eder.

Geri Gönderme Merkezi: İdari gözetime alınan yabancıların tutulduğu merkezleri ifade eder.

İdari Gözetim veya İdari Gözetim Kararı: Hakkında sınır dışı kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından alınan kararı ifade eder.

Sınır Dışı Etme veya Sınır Dışı Etme Kararı: Kanunun sınır dışı edileceklere ilişkin hükümlerini ihlal edenler hakkında re'sen veya Göç İdaresi Başkanlığının talimatı üzerine Valiliklerce alınan kararı ifade eder.

Türkiye'yi Terke Davet: Sınır dışı etme kararı alınanlara, sınır dışı etme kararında belirtilmek kaydıyla, Türkiye'yi terk edebilmeleri için on beş günden az olmamak üzere otuz güne kadar süre tanınmasını ifade eder.

Yabancı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi ifade eder.

Sınır Dışı (Deport) Etme

Sınır dışı etme süreci, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun ("YUKK , Kanun") "Yabancılar" başlıklı ikinci kısmının "Sınır Dışı Etme" başlıklı dördüncü bölümünde, 52 ila 60'ıncı maddeler arasında düzenlenmiştir.

Sınır Dışı Etme Kararı

Sınır dışı etme kararı YUKK'nun 54 üncü maddesinde düzenlenen sebepleri ihlal edenler hakkında uygulanır. Kanunun açık lafzı gereği bu karar sadece valiliklerce alınabilir. Sınır dışı etme kararının değerlendirme ve karar aşaması en fazla 48 saat sürer. Ancak geri gönderme merkezlerindeki yoğunluk sebebiyle 48 saatlik süre yabancının yakalandığı andan itibaren başlamamaktadır. Bu kapsamda 48 saatlik süre yabancının polis tarafından geri gönderme merkezlerinde bulunan "Göç" birimine teslim edilmesinden sonra başlamaktadır. İstanbul Tuzla Geri Gönderme Merkezine sevk edilen yabancı için ortalama süre haftasonları hariç 96 saati bulmaktadır.

Sınır Dışı Etme Kararı Alınacaklar

Kanun'un 54 üncü maddesinde yer alan durumlardan birinin veya bir kaçının oluşması durumunda, YUKK'nun 55'inci maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, valiliğin sınır dışı etme kararı alması zorunludur.

Aşağıda sayılanlar YUKK'un 54'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan kimseler olup bu kişiler hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

- 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi kapsamında sınır dışı edilmesi gerektiği değerlendirilenler (m.54/1-a),
- Terör örgütü veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar (m.54/1-b),
- Türkiye'ye giriş, vize ve ikamet izinleri için yapılan işlemlerde gerçek dışı bilgi ve sahte belge kullananlar (m.54/1-c),
- Türkiye'de bulunduğu süre zarfında geçimini meşru olmayan yollardan sağlayanlar (m.54/1-ç),

- Kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar (m.54/1-d),
- Vize veya vize muafiyeti süresini on günden fazla aşanlar veya vizesi iptal edilenler (m.54/1-e),
- İkamet izinleri iptal edilenler (m.54/1-f),
- İkamet izni bulunup da süresinin sona ermesinden itibaren kabul edilebilir gerekçesi olmadan ikamet izni süresini on günden fazla ihlal edenler (m.54/1-g),
- Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler (m.54/1-ğ),
- Türkiye'ye yasal giriş veya Türkiye'den yasal çıkış hükümlerini ihlal edenler (m.54/1-h),
- Hakkında Türkiye'ye giriş yasağı bulunmasına rağmen Türkiye'ye geldiği tespit edilenler (m.54/1-ı),
- Uluslararası koruma başvurusu reddedilenler, uluslararası korumadan hariçte tutulanlar, uluslararası koruma başvurusu kabul edilemez olarak değerlendirilenler, uluslararası koruma başvurusunu geri çekenler, uluslararası koruma başvurusu geri çekilmiş sayılanlar, uluslararası koruma statüleri sona eren veya iptal edilenlerden haklarında verilen son karardan sonra 6458 Sayılı Kanunun diğer hükümlerine göre Türkiye'de kalma hakkı bulunmayanlar (m.54/1-i),
- İkamet izni uzatma başvuruları reddedilenlerden, on gün içinde Türkiye'den çıkış yapmayanlar (m.54/1-j).
- **(Ek: 3/10/2016-KHK-676/36 md. ; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/31 md.)**
Uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından tanımlanan terör örgütleriyle ilişkili olduğu değerlendirilenler

(Değişik: 3/10/2016-KHK-676/36 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/31 md.) Bu maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri kapsamında oldukları değerlendirilen uluslararası koruma başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler hakkında uluslararası koruma işlemlerinin her aşamasında sınır dışı etme kararı alınabilir.

Sınır Dışı Etme Kararı Alınmayacaklar

- 54'üncü madde kapsamında olsalar dahi, aşağıdaki yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınmaz:
- Sınır dışı edileceği ülkede ölüm cezasına, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacağı konusunda ciddi emare bulunanlar (m.55/1-a),
- Ciddi sağlık sorunları, yaş ve hamilelik durumu nedeniyle seyahat etmesi riskli görülenler (m.55/1-b),
- Hayati tehlike arz eden hastalıkları için tedavisi devam etmekte iken sınır dışı edileceği ülkede tedavi imkânı bulunmayanlar (m.55/1-c),
- Mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları (m.55/1-ç),
- Tedavileri tamamlanıncaya kadar, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları (m.55/1-d).

55 inci madde kapsamında olup olmadıklarına ilişkin değerlendirme her yabancı için ayrı ayrı yapılır. Bu yabancıların ülkede kalabilmesi için YUKK'un 46'ncı maddesi gereği kendilerine insani ikamet izni verilebilecek olup, bu kimselerden belli bir adreste ikamet etmeleri, istenilen şekil ve sürelerde bildirimde bulunmaları da istenebilecektir.

Söz konusu durumların sona ermesi hâlinde bu yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınacaktır.

Sınır Dışı Etme Kararına Karşı Yargı Yolu ve Deport Avukatı

Sınır dışı etme kararı, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir Deport Avukatı tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir. Ülkemizde bulunan düzensiz göçmenlerin çokluğu ve hükümetin kaçak olarak kalan yabancılarla mücadele kapsamında yoğun faaliyet yürütmesi sebebiyle tebliğ işlemleri çoğu kez usulüne uygun gerçekleştirilmeksizin yapılmaktadır. Geri gönderme merkezi ya da il göç idaresinde yabancıya açıklama olmaksızın imzalatılan evraklar içerisinde tebliğ formu bulunmaktadır. Böyle bir durumda dosyanın detaylıca incelenmesi ve Deport Avukatı ile itirazların gerçekleştirilmesi en iyi sonucu alabilmek için elzemdir.

İdare Mahkemesine Başvuru ve Deport Avukatı

Yabancı veya yasal temsilcisi ya da Deport Avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine veya kararı veren ilgöç idaresine başvurabilir.

Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılması gerekirken Türkiye’de yargılamaların uzun sürmesi sebebiyle iki yıla yakın bir sürede sonuçlanmaktadır. Yargılama süresince deport işlemi durdurulur. Ancak işlemin durdurulması için davanın açıldığına dair bilginin kararı veren makama bildirilmesi şarttır.

Yabancı rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez. Mahkemenin vermiş olduğu karar kesindir.

Türkiye’yi Terke Davet

Sınır dışı etme kararı alınanlara, sınır dışı etme kararında belirtilmek kaydıyla, Türkiye’yi terk edebilmeleri için on beş günden az olmamak üzere otuz güne kadar süre tanınır.

Türkiye’den çıkış için süre tanınan kişilere, hiçbir harca tabi olmayan “Çıkış İzin Belgesi” verilir. Türkiye’yi terke davet edilenlerden, süresi içinde ülkeyi terk edenler hakkında giriş yasağı kararı alınmayabilir. Süresi içinde Türkiye’yi terk etmeyen yabancılar, altı aya kadar idari gözetim altına alınır.

Aşağıdaki kişiler Türkiye’yi terke davet edilmez ve kendilerine yukarıda bahsi geçen süre uygulanmaz:

- Kaçma ve kaybolma riski bulunanlar,
- Yasal giriş veya yasal çıkış kurallarını ihlal edenler,
- Sahte belge kullananlar,
- Asılsız belgelerle ikamet izni almaya çalışanlar veya aldığı tespit edilenler,
- Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar

Sınır Dışı Etmek Üzere İdari Gözetim ve Süresi

İdari Gözetim Kararı

Sınır dışı etme kararı alınanlardan aşağıda sayılanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır:



- Kaçma ve kaybolma riski bulunanlar,
- Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal edenler,
- Sahte ya da asılsız belge kullananlar,
- Kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayanlar,
- Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar.
- Haklarında idari gözetim kararı alınanlar.

Bu kişiler geri gönderme merkezlerinde tutulurlar.

Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancının iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenilmez.

İdari gözetiminin devamında zaruret olmadığı değerlendirilenler derhal bakanlığa bildirilir. Bakanlığın uygun görmesi halinde yabancı hakkındaki idari gözetim kararı kaldırılır. Bu yabancılara kanunun 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir.

YUKK'un 57'nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan yabancılara ya da idari gözetimi sonlandırılan yabancılara aşağıdaki idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilebilir. Bu yükümlülükler şunlardır:

- Belirli adreste ikamet etme,
- Bildirimde bulunma,
- Aile temelli geri dönüş,
- Geri dönüş danışmanlığı,
- Kamu yararına hizmetlerde gönüllülük esasıyla görev alma,
- Teminat,
- Elektronik izleme.

Yabancıya idari gözetime alternatif yükümlülüklerden bir veya bir kaçının getirilmesi durumunda, bu süre 24 ayı geçemez.

İdari gözetime alternatif tedbirlere uymayan yabancılar idari gözetim altına alınabilir.

Elektronik izleme yükümlülüğüne tabi tutulan yabancı veya yasal temsilcisi ya da Deport Avukatı bu karara karşı Sulh Ceza Hakimine başvurabilir. Başvuru yabancıya tabi tutulduğu idari yükümlülüğü durdurmaz. Sulh Ceza Hakimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh Ceza Hakiminin kararı kesindir.

İdari Gözetim Kararına Karşı Yargı Yolu ve Deport Avukatı

İdari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir Deport Avukatı tarafından temsil edilmiyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz

usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

Sulh Ceza Hâkimine Başvuru ve Deport Avukatı:

İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da Deport Avukatı, idari gözetim kararına karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi hâlinde, dilekçe yetkili sulh ceza hâkimine derhâl ulaştırılır. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da Deport Avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hâkimine başvurabilir. İdari gözetim işlemine karşı yargı yoluna başvuranlardan, Deport Avukatı ücretlerini karşılama imkânı bulunmayanlara, talepleri hâlinde 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlık hizmeti sağlanır.



Sınır Dışı Etme Kararının Yerine Getirilmesi

Geri gönderme merkezindeki yabancılar, kolluk birimi tarafından sınır kapılarına götürülür.

Geri gönderme merkezlerine sevk edilmesine gerek kalmadan sınır dışı edilecek olan yabancılar, Genel Müdürlük taşra teşkilatının koordinesinde kolluk birimlerince sınır kapılarına götürülür.

Genel Müdürlük sınır dışı işlemleriyle ilgili olarak uluslararası kuruluşlar, ilgili ülke

makamları ve sivil toplum kuruluşlarıyla da iş birliği yapabilir.

Ülkemize sınırı olan İran Irak, Azerbaycan, Gürcistan, Bulgaristan, Yunanistan ülkelerinin vatandaşları hakkında deport işlemlerinin yapılabilmesi için öncelikle yabancının yakalandığı ilden sınırda bulunan illerdeki geri gönderme merkezlerine sevk yapılır. Yabancı hakkında idare mahkemesinde Deport Avukatı tarafından sınırdışının iptali hakkında dava açılmamış ise geri gönderme (deport etme) işlemi gerçekleştirilir. Ülkemize kara sınırı bulunmayan yabancılar için ise havayolu ile geri gönderim sağlanır. Deport işlemi üç ay kadar sürebilir. Bu süre zarfında yabancı geri gönderme merkezlerinde idari gözetim altında tutulur.

Sınır Dışı Edilecek Yabancının Seyahat Masrafları

Yabancıların pasaportları veya diğer belgeleri, sınır dışı edilinceye kadar tutulabilir ve sınır dışı işlemlerinde kullanılmak üzere biletleri paraya çevrilebilir.

Sınırdışı edilecek yabancıların seyahat masraflarının kendilerince karşılanması esastır. Yabancının mevcut parası seyahat masraflarını karşılamaya yetiyorsa, seyahat masraflarının tamamı kendisi tarafından karşılanır artan tutar yabancıya bırakılır. Yabancının hiç parası bulunmuyorsa seyahat masrafları genel müdürlük tarafından karşılanır. Ancak yabancının bir miktar parası bulunuyor ve mevcut parası seyahat masraflarının tamamını karşılamaya yetmiyorsa;

1. Seyahat masrafları Genel Müdürlükçe karşılanır ve yabancının mevcut parası Genel Müdürlükçe her mali yıl başında belirlenen sınır dışı edilecek yabancıların temel gereksinimlerini karşılamaya yetecek tutar kadar kısmı kendisine bırakılarak artan kısmı seyahat masrafları karşılığında Hazineye gelir kaydedilir.
2. Yabancının mevcut paransı temel gereksinimleri karşılamaya yetecek tutarın altındaysa seyahat masraflarının tamamı Genel Müdürlükçe karşılanır ve mevcut parası kendisine bırakılır.

Sınır dışı seyahat masrafları geri ödenmediği sürece; yabancıların Türkiye'ye girişine izin verilmeyebilir. Yabancı hakkında başka bir yasak konulmamışsa, masrafları ödemesi şartıyla sınırlama kaldırılır ve vize umumi hükümleri çerçevesinde ülkemize girişlerine izin verilir.

Sınır dışı etme sebebiyle gerçekleşen masraflar 6183 sayılı kanunun birinci maddesi gereği bir amme alacağıdır ve maliye veznelerince tahsil edilecektir. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usûlündeki Kanunun 104 üncü maddesi gereği, borçlu yabancı memlekette bulunduğundan, bu alacak için zamanaşımı işlemeyecektir. Bu sebeple yabancı hakkında süresiz bir tahdit girilmesine engel bulunmamaktadır.

Gerçek veya tüzel kişiler, kalışlarını veya dönüşlerini garanti ettikleri yabancıların sınır dışı edilme masraflarını ödemekle yükümlüdür. Yabancıyı izinsiz çalıştıran işveren veya işveren vekillerinin, yabancının sınır dışı edilme işlemleri konusundaki yükümlülükleri hakkında 6735 sayılı Uluslararası İş Gücü Kanunun 23 üncü maddesinin 5 inci fıkrası ve 9'uncu maddesi hükümleri uygulanmaktadır. Bu hüküm çerçevesinde çalışma izni bulunmayan yabancı çalıştıran işveren veya işveren vekiline her bir yabancı için 6 bin tl ceza verilir. İşveren veya işveren vekili, çalışma izni bulunmayan yabancının ve varsa eş ve çocuklarının konaklama giderlerini, ülkelerine dönmeleri için gerekli masrafları ve gerektiğinde sağlık harcamalarını karşılamak zorundadır. Bu gider, masraf ve harcamaların Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bütçesinden karşılanması hâlinde, bu madde gereğince ödenen tutarlar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca işveren veya işveren vekilinden tahsil edilir.

Gönüllü Geri Dönüş

Hakkında sınır dışı etme kararı alınmış ve menşe ülkesine gönüllü olarak geri dönmek isteyen düzensiz göçmenlerden Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kişilere ayni veya nakdi destek sağlanabilir.

Düzensiz göçmenlerin gönüllü geri dönüşlerine ilişkin çalışmalar uluslararası kuruluşlar, kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde yürütülebilir.

Rıza İle Ülkeden Ayrılma

Hakkında sınırdışı kararı ve idari gözetim kararı alınmış yabancı sınırdışı işlemi gerçekleştirilene kadar geri gönderme merkezinde tutulur. Sınırdışı işlemi 3 ile 6 ay arası sürebilmektedir. Bu süre zarfında yabancı geri gönderme merkezinde tutulabilir. Geri gönderme merkezinde kalmak istemeyen ve ülkesine dönmeye karar veren yabancı uçak biletini alarak ve bu durumu dilekçe ile bulunduğu geri gönderme merkezine bildirerek

lkeden ayrılabilir.

Yukarıda belirttiğimiz yazımızda sizlere doğru ve olması gereken hukuki bilgileri vermek istedik. Ancak uygulama kanunda ve genelgelerde yazdığı şekilde gerçekleşmemektedir.